

س۔۔ پنجابی بولی دامنڈھ تے ارتقا محمد آصف خان
دے نظریے مطابق واضح کرو۔

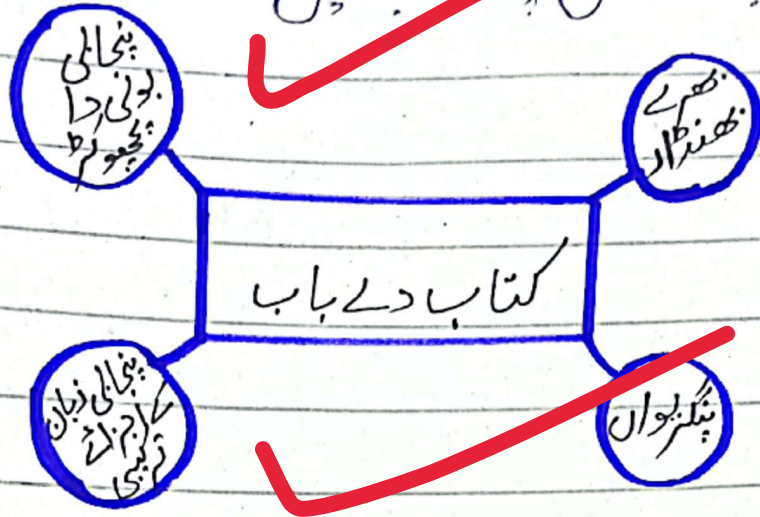
(1) تعارف۔

محمد آصف خان، پوربھلی، 1929ء لہوں
بہشتی دانشمندان، فطوح خالدہ وچ پیدا ہوئے۔ فٹنڈ لہوں
بعد پورٹر آئے۔ پنجاب یونیورسٹی لہوں پنجابی وچ
ایم۔ اے کیا۔ اٹھ بندی، سنسکرت، لہشتو، بلوچی،
سنسکرت تے جاپانی زبانوں تے عبور رکھدے سن۔ محمد
آصف خان پوربھلی پنجابی ادب دا اک مان جوگ
سرما رہن۔ پاکستان پنجاب وچ پنجابی ادب تے
زبان واسطے ایہناں کم تے ادارے تے وی رہ گیا ہوئے
گا جنہاں آصف خان پوراں علم کتیاں کیا۔ پنجابی
ادبی بورڈ دے سیکرٹری رہے تے صیاتی دے اخیر
تے اٹھاراں ورے ایسے ادارے نال جڑے رہے۔ اوسٹریا
تے صوفیاں دے کلام آئے تحقیق تے پرکھ کرن مگر
ایس کلام دا تھریا، سو پاروپ سامنے لیاندانے دھجھے
چار ڈھیا۔ اوہ 2000ء وچ وفات پائیے۔

(2) پنجابی بولی دامنڈھ تے ارتقا۔

پنجابی زبان آئے تحقیق دی محمد آصف خان دی
کتاب ”پنجابی بولی دا چھوٹر“ پہلی واری جون
1996ء وچ چھاپے جڑھی۔ ایہ اک اجسی کتاب

اے جس لوگوں پنجابی بولی کے مدد سے سنگریلوں کے
موضوع پر آئے ان کا سندھ درجہ حاصل ہے۔
کتاب کے کل چار باب ہیں۔

نا پہلا باب - بھنگے بھنگے
بھنگے بھنگے اردو سے سرائیکی بولی کے مضمون لکھے گئے
ہیں۔

(الف) پنجابی نال بھون والے دھرو :-
پہلے مضمون وچ آصف خان بھون والے بھنگے پاکستانی
دو زبان پنجابی وچ پنجابی نال بھون والے دھرو
دی گلی کہتی گئی ہے۔ اوہناں آگیا کہ دھرو والی گلی اے
بھنگے بھنگے پنجابی آئے سنگریلوں داروہ دھرو
جاندا اے بھنگے بھنگے آئے سنگریلوں
اوہناں کے سنگریلوں آئے سنگریلوں
بھنگے بھنگے بھنگے بھنگے بھنگے بھنگے
بھنگے بھنگے بھنگے بھنگے بھنگے بھنگے

پاکستان وچ بھون والے پنجابی کے دھرو

بارے آگے نیشن۔ " پاکستان وچ سرکار نوں تعمیرات
 سرکار وانگن کوئی ویلنڈ بناؤن دی لوڈ ای نیشن ہئی۔
 اتھے گھر دے ویہی ای اوں سوکھ پور دے پٹے ہن۔ 1979ء
 دی تعلیمی پالیسی مطابق پاکستان سرکار نے کھلھ دھی ہوئی
 پے نے کوئی صوبہ جا ہونے وار ہائی جو ہئی بولی راہن
 سکولان کالجیاں وچ تعلیم دے سکدے ہن پر پنجاب سرکار
 خورے ایہہ تعلیمی پالیسی دیکھی ای نیشن نے ویلھی ہے
 ناں اوں نوں پویندی نیشن، وارا نیشن کھاندی۔

(ب) پنجابی بولی دا کھلاں

آصف خان ہونان پنجابی بولی دے کھلاں بارے گل کر
 دیاں دسیاں ہئی پنجابی کوں اپنے اپنے اکھنڈے کن ہن
 ہئی اپنوں کسے ہور بولی اگے ماٹلت نیشن دی لوڈ ای
 نیشن۔

(ج) لوک بولی تے ادبی بولی:-

اپس بابا دے دوشے ذیلی مضمون وچ آصف خان
 ہور ان پیلان لوک بولی تے ادبی بولی دا فرق دسیا
 اے تے دسیا اے ہئی ادبی بولی کیوں اُسردھی اے تے
 غیر آگے دے ہن:-

"ساڈے دھڑ پیریاں..... بابا فر پدھن خوجا
 فر پدھن..... نے ساڈھی ادبی بولی دا اُسر گاہندی بولہئی
 تے گھم اکھیاں نال دے نال دو جیاں بولہیاں دی لفظا
 لی نوں ہی آگےوں پر وگے نیشن کیتا ہائی۔"

(ج) پنجابی لفظاں دی گھڑت :-

اوسناں نوں لفظاں دی پنجابی وچ گھڑت لئی دیاں
مقصدیں کر دیاں آکھیاں۔

”پنجابی وچ اک لفظ ہے ”سار“ جس دے معنی ہن علم،
خبر، لوہا نلوہا، دتا وغیرہ۔ اسے ایڑے ہوکے نے
نعم و نفع معنیوں والے لفظ ~~سار~~ دی تھاں اپنا لئی تار
کئی جھپٹے اچھے ای نکھٹے جاندے ہن۔ سائیکلو لوہی لئی جیت
سار۔ اگل سچیت (باشعور)، اجیت (لا شعور)،
کجیت (باشعور) وغیرہ۔

بہا لوجی لئی جیو سار۔
جیا لوجی لئی جیو سار۔ اگل جیوا جیکل سروے لئی
گھوسرو بکھن وغیرہ۔
زوالوجی لئی پارہ سار۔

قالب 2 - پنکریواں :-

ایس مضمون وچ محمد آصف خان، پوراں پنجابی لوجی
دے پنکریواں نے گل بات کہی اے۔ خاص کر ہوادنی پنجاب
دے ادنی سوچھواناں لول اللہ محمد آصف خان، پوراں
ایس گل لول پنکریواں پنجابی سنسکریٹ وچوں نکلی
اے۔ ایس مضمون وچ اوسناں نے اپنی تحقیق دی
اے لئی پنجابی دی موجودہ شکل دو جیاں بولیاں نال
دل کے چل دیاں سامنے آئی ہوگی۔ ایج نشی لئی
دو جیاں بولیاں ایس لول جنم دتا ہوگی۔

(iii) باب 3 - پنجابی بولی دا چھوکرہ :-

الس سرنا اول ^{سط} آصف خان ^{بھوراں} نثران (13)
مضمون لکھن۔ ایسٹنل ^{وچول} مضمونان دا
ثقلوین بیان اے :-

۱) پنجابی دے چھوکرہ دے نظریے :-

الس مضمون وچ دسرے نثری اجوکیاں بند آریاں
بولیاں بارے نثر و کھو کو نظریے پائے جانے
نثر جیڑے کہ السراں نثر :-

(الف) ویدے بولی کول سنسکرت ^{بھوند} وچ آئی جیڑی
بعدول پرکرت نثری ایسٹنل نثری نثری
وچول اجوکیاں بند آریاں بولیاں جنم لیا۔

(ب) دوہے دھڑے دا ضیال اے بند آریاں بولیاں
ویدی دی لکھوں جنم لیا۔

(ج) تھک دھڑے دا ضیال اے نثری پنجابی اک عثم
آریاں بولی اے۔

آصف خان بھوراں ایسٹنل ^{تھک} دھڑے ول پیا اے۔
اوہ کیندے نثر :-

”صیری جانے انسان لے پنجاب دی دھڑی اے پہلی وار
جدول بولنا شروع کیتاں اوہ پنجابی بولی وچ ای سی“

۲) پنجاب وچ انسان دی تاریخ :-

دوہے مضمون وچ ایسٹنل ^{دسرا} لکھیاں

گوراٹیاں بعد اس گل دانے نکھیرا ہو گیا اے پٹی پنجاب
 دی تاریخ نگہان دے پیرانی اے پیرانی لوڑ اس گل
 دی اے پٹی پنجاب دی نگہان دے پیرانی تاریخ لغت
 لوڑ سرور تکھ لیا جاوے ~~تہی~~ مضمون وچ انسان دی
 حاجت کیتا جاوے۔ ~~تہی~~ مضمون وچ انسان دی
 تاریخ دے بارے گل بات کیتی گئی اے۔

(3) آریاں دی تاریخ :-

چوتھے مضمون وچ اوہناں نے دکھو کو ~~مضمون~~ نگہان لغت
 سامنے رکھ کے دسیا اے پٹی آریہ کون سی ~~تہی~~ مضمون آئے
 سن تے کہوں آئے سن۔ اوہناں ایہ گل وی دسی
 پٹی ~~مبکس~~ مضمون نے یورپ نول لفظ "آریہ" دا
 حال نوکر دایا سی اس لفظ نول اوہی مراد لسانی کردہ
 اے نسلی کردہ ~~تہی~~ مضمون **پنجویں** مضمون وچ اوہناں نے
 آریہوں نے نظریے ~~تہی~~ مضمون آریہوں نے
 آریاں نسلی وقت نول ~~تہی~~ مضمون آریہوں نے
 اوہناں موجب ایہے منہ مال کئی انسان نے لسانی ~~تہی~~ مضمون
 نے کجھ لال بندیاں سن ~~تہی~~ مضمون **چھیویں** مضمون وچ اوہناں
 نے رگ ویدیہ تاریخ نے رگ ویدیہ ~~تہی~~ مضمون وجود غیر آریاں
 قبیلیاں دی تاریخ دسی اے ~~تہی~~ مضمون **ستویں** مضمون وچ ویدیہ
 ویدیہ نول نگہان زبانان بارے گل بات کر کے
 مقامی بولیاں وچ ~~تہی~~ مضمون زبانان بندیاں دی
 نشا ندی کیتی اے۔

آصف پوریل تہی کڈھدے نہیں :-
 ” ایہہ سادی تبدیلیاں دی دڈی وجہ اودہ مقامی بولائی
 بولی جاں بولیاں سن جو آریاں تون پہلاں وسدے
 لوک ایچھے بولدے سن۔“

(4) پنجابی بولی دا ٹیپر :-

یاد ہوویں مضمون وچ دیسی بولیاں دی سنسکرت مثال
 گوالنا آئے نختا کئی گئی اے تے بار ہوویں مضمون وچ
 پنجابی بولی نے پنجابی بولی بولے جاوے والے علاقیاں
 دی گل کتھو ساہل اے۔ ~~تیر ہوویں~~ مضمون وچ آصف
 پوریاں دیسا اے تہی جیٹے سہانے پنجابی تون بند
 آریاں بولی ثابت کرن مگرے پتے ہوئے نہیں اودہ
 ثبوت لئی سنسکرت نے پنجابی دی سانجھی لفظی سامنے
 دکھدے سہ۔ ایس مضمون وچ آصف پوریاں
 پنجابی دی گرائمرے صرف، نحو آئے گل کر کے دوہیاں
 زبانان مثال لفظی سانجھ دکھائی اے۔

(۵) باب 4 - پنجابی زبان کے اجزائے ترکیبی :-

ایہہ اصلوں محمد آصف خان پوریاں دا اردو مضمون اے جیہڑا
 ۱۹۵۹ء تون چھپیا اسی۔ ایس مضمون وچ وی راویہ زبان
 پنجابی زبان دی تاریخ، آریاں دی آمد، رگ وید
 وچلی تاریخ نے ایس دھرتی اے باہر وں آدن وک
 حملہ آوراں دے آؤن، مثال زبان وچ ہووے والیاں

Relate your headings and arguments to the qs statement

تبدیلیاں نے لفظی سائیکھ دا جائزہ لیا اے اخیریں
اوہ ایس نظرے دسٹھی بیوندے دس ہٹی پنجابی ختم
آریاٹی زبان اے۔

Add more arguments

(3) مکھی گل۔

”پنجابی بولی دا کھوکھڑ“ وکھٹاؤ کی
دس سگوں بکھاری نے ادھم کر کے کھوٹوں نکلتا ہے
دس۔ محمد آصف خان پوراں دی کھٹوں پرے پوراں
ملک پوراں آکھیاں دس۔

”محمد آصف خان پنجاب دی وسوں ٹوں لے کے
زبان دی بنترنگم کرن دا مدھ بنجو کے آرا اجیسی بکی
پیٹی نینہہ اُساری اے جینوں ولا کے کھو جکا نیش
لنگر سکدا۔“